

UMA-ONCITIC NEGARRA

V. Paz-Andrade zenaren PRANTO MATRICIAL, G. Arestik itzulia

G. Aresti zenaren jaiotzatik 50 urte betetzean EGAN aldizkari honek nolabait oroitu nahi du bere lankide eta poeta ospetsu zenaren izena. Horregatik argitaratzen dugu hemen Valentín Paz-Andrade-ren Pranto Matricial-i egin zion itzulpena, 1975ean Cruña-n galegeraz, portugaleraz, euskaraz, katalaneraz eta gazteleraz egin zen argitalpenetik hartua. Gure artean ezagutzen ez den itzulpen lana.

Gainera, Arestiren azken lanetariko dugu itzulpen hau, Euskal Harria geroztikoa; beraz, batasuna berak nahi bezain azkar ez joateak asko kezkatzen zuen, literaturagintzarako hain beharrezko iduritzen zitzaionez, eta nolabait bizkortu nahirik, protestaz, grafia berri bat proposatu zuen, batasunaren kontra ari zirenei beste mutur bat erakutsi nahirik. Horregatik, dagoen dagoenean uztea iduritu zaigu.

UMA-ONCITIC NEGARRA

UMA-ONCITIC NEGARRA

In memoriam

ALFONSO DANIEL RODRIGUEZ CASTELAO,

1950-gneco urtharrilaren 7-an Buenos Airesetan hila

1. EDOCEIN GAILEGOC EGUINEN LUQUEEN NEGARRA

CEURE NEGARRA EGUIÇU LURRA,
uretan, celhaietan, haiceetan,
arraçaren hilauri bici cosmicoac,
lanhozco içare batetan estaliac,
gure fina gure ethorquiari lotzen deraucatenac.
Horizontearen urrhezco soloetan itzur itzaçu
oilariteetan eta ilhunabarretan landuric,
argui-princetan bihitzen direlaric,
çure minac çaurthu dituen haciac.
Corda noble eta ahaztuetaco harpa,
ceure soina bihotz lothuan libra eçaçu,
eta taupada total batetan accordeac jo itzaçu,
arimac, xoriac, hibaiaç, vistac.

Ceure negar oparoa eguiçu, lurra,
edocein gailegoc eguinen luqueena,
isiltasun arimatsu bat
eta anhitz beguirada mindu dauden arrodan;
burruca bilucian habe bicia içan cen
gorpputz luce eroriaren gainean;
hitz inoiz lehen ederragoaren ithurri leihorrean,
ezpainenetic hurbil;
erratzen quimaeraren celatan dauden
pampatar amapolez bir-loraturic,
bulhar gurhasotarretic hurbil;
patrointza galicianoaren odoletan,
haren arteriotic udaberri emancorrac
ernatu ciren
escu eihar gelara bihurtuen ondoan.

Ceure negarra eguiçu, lurra, uma-oncitic,
edocein gailegoc eguinen luqueena,
negar ere ahal baleidi,
itsasoa negarraz estali arte.

UR DOLORATUEN NEGAR EZTIAC
 oilariteen beguitartetic laster begui
 belarren sustraietara,
 euriaren cirian distillaturic,
 eta taupa begui gau eta egun
 teiletaco cantu celhaia
 eta Jaundone Jacueco harri hilen gaineco
 gargulen erdal-responsoa
 murmuratzen duten euri othoizleetan.

Çubietaco beguiei darien
 crystalezco negarra,
 non iraunguitzen baita hibaien polsua,
 eta pilatzen baita ilhuntze-nabar isilean,
 haranetaco bakartate verdean,
 canticaric gabeco hibarraren,
 bida-gurutzen eta arguiric gabeco animen,
 gathazca nekaçaleric gabeco
 eta odol iraquinic gabeco sukaldeen min guztia:

Haice neka-ecinen negar bortitza,
 Hibaiaren gatzac elicaturic,
 eztute Rianxoco velaric jotzen,
 eta deitzen haute, Daniel, oiñu çaurthuaz,
 —lertxundi gueldietaco orratzetan,
 Salnesco choru verde harpatuae—
 edo abysmoetaco voz ilhunarequin,
 uhinetaco crater fatalean,
 Salvoraco haitzen oinetara.

Motor-ancien burdinazco auhenec,
lanhoaren eta naufragioen agoniarequin,
Maringo ahoetatic deitzen haute;
boccinetaco negar nacaratuac,
hamiltequietaco harri hautsietan,
ekaitzac appurtzen diren arroquetan,
hareatza mingotsetan deiadarrez...
marinelen bulharretatic sorthu denetan
hatsic luceen eta ocenenean.

Eta han, azquen mendietaco
gailur deselhurtuetan,
edo eremuan ahazturic dauden
basa-herrietaco stratetatic,
artzainec lantzen duten adarquiac,
sasi-arteco cornet horrec,
libratzen du, farola urdin çabalean,
mendi tristearen ondicoa,
biac desconsolamendu ber batec çaurthuac

Lurrezco oceanos,

Andetaco dike seiastainta-çontogic
zuda quiscaltzailac astindua,
lenaric gabeco quilec navegatua,
atartzen den natura goizcorta;
parien içarra ere arguitzen den
munduco forua;
surrez aldetic sentitutaco libramenduaren carta,
non gaileguen odol erromeroac
bere vocatione venturaris berritatzen baini.

3. LURRA ETA CAMPAIAC

ERAMAN CIATE LURRA,
amaren buztina hireari bildua,
ereinotz lyricoequin,
Padrongo campo-santuan Rosaliaren
amoreac eta doloreac igurcia...
negar honen lehen verso sacratua.

Besteac composatzeagatic,
gu guztiongatic jotzen duten
eliça guztietaco campai guztieac
batera Ifarretic Hegoara cantatuac,
ilkumbear ere ençunen dituc,
gure çorigaitzaren dimensionea
eztiatc bronzezco choralean bilduco.
Hiregatic, Daniel, campan-dorreez gainera,
heriotze patronatuaren seinalagarri,
bicitzezco accentu berriec joco diate;
spirituen cordeç joco diate;
gaucen metalec;
gaucen,
haietan uzten baitituga giçonoc çathietan
arimaren çathiac.

ENÇUN BITEZ ORAIN

han urrunean haren accentu liquidoac,
handi-itsasoco eguerdietaco sare librean
vibrante.

Eta barrentzen ditue, Daniel, negar berean,
Martitzeco nora-ez

çalançarriari cebiltzan hire arrutetaco
azquen azterrenac;

surtan tattooatutaco tropicotic

Hudson çaratara edo

Araucaniaco mendi bilucietara.

Cuban isur bitez, Cortesen

itsasoan eta paulotar bandeiranteen

oihan beroan,

eta incaren punetan,

eta gauchoac çaldiz ibilitaco pampetan,

Segundo Sombra jaunarequin hareetatic.

Lurrezco oceanoa,

Andetaco dike seismicoaren contra,

zonda quiscaltzaileac astindua,

lemaric gabeco quilec navegatua;

bicitze galduen xertoarequin

atzartzen den natura goizcorra;

parien içarra ere arguitzen den

munduco forua;

aurrez aldetic sentitutaco libramenduaren carta,

non gaileguën odol erromeroac

bere vocatione venturaria berrizatzen baitu.

5. HIRE PATUA

EREILE AHAZTUA,

Galiciaren patuei irequitzen çaitzen
bideez amoratutaco erromesa;
deserriaren mingostasun dudacorrean
çaurthutaco bicitzeen lorea:
Hire patua han hiltzea cen.
Han, itsuen çarrabiten eresiac
ençun gabe, hiregatic baicic
ecin jo ceçaqueten Propheten
harrizco symphonia ençun gabe.
Hiltzen hincen agonian sentitzen huela,
gurutzen atzeco aldean laboratutaco
Ama Doloratuen beguirada eziticurrun,
emigratuen berotasun arteriala.
Oncia ainguratu huen, velaric gabe,
handi-itsasoco caietan,
herri-minari ildo berriac irequitzen herautzala;
arimaren babilac ber-bizten hituela
Galicia migralean, hire bihurrerari oraino, Daniel,
iguriquitzen deraucan Galizian...

6. ITZULICO HAICENEAN...

UMA-ONCI BAT DEN ETA HEUREA DUEN GALICIAN
pharo bat biztuco da isla bederan,
Heraclesen dorretic Minho hibaira,
itsasotic itzulico haicenean;
erratzezco sutondo bat mendi bederan,
itsasotic itzulico haicenean;
gazteluetaco coroan çuci bat,
itsasotic itzulico haicenean;
candela hori bat lertxun bederan,
itsasotic itzulico haicenean;
arça-bereterrec cirio çorrotz bana,
itsasotic itzulico haicenean;
dirdira çurico arguiac mastel bederan,
itsasotic itzulico haicenean;
farola marinel bat xalupa bakoitzean,
itsasotic itzulico haicenean;
etseetaco leihoetan guirisailuac,
itsasotic itzulico haicenean;
eta isuritaco negar-tanten perlac
itsasotic ethorrico haicenean,
itsasotic ethorrico haicenean...

Jadanik orduan dakit
inoiz ez ilargiz eta ez beranduko oroitzapenez jakitas
eta arrazoi emango diot
inork hauteman ez zion nere izateari,
(erdi klasiko jadanik erdi erromantiko),
jadanik nere baitan sortzen zen poeta izatea.

Bello FERRAN

(Oizalarrak Bablenik ezabareta izaldia)